

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Práce s literárním textem Svatopluka Čecha

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

1. Ze kterého díla Svatopluka Čecha pochází tento výňatek?
2. Určete žánr tohoto díla.
3. Jakou formou je dílo vyprávěno?
4. Na základě znalostí celého textu charakterizujte hlavního hrdinu.
5. Kdy a kde se příběh odehrává?
6. S kým se pan Brouček v ukázce setká, v čem spočívá rozdílnost obou postav?
7. Určete slohové postupy, kterých je ve výňatku užito.
8. Vyhledejte v textu:
Přechodníky
Historismy
Archaismy
Staročeštinu
9. Zařadte dílo do správného století.
10. V čem spočívá hlavní myšlenka díla?

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

ÚRYVEK¹

"Což tuto činíš? Kdo jsi?" zaznělo ostře nad zoufalým panem domácím.

Brouček zdvihl oči a bezděky vstal. Spatřil před sebou vysokého, statného muže pěkné, dlouhým vousem obrostlé tváře, v oděvu skutečně malebném. Měl čepici zvláštního tvaru, dlouhý modrý plášť s červenou podšívkou, vpředu rozhalený, takže bylo pod ním viděti přiléhavý černý kabátec, ozdobený uprostřed na prsou vyšitým červeným kalichem, níže cosi jako krátkou, ke kolenům splývající sukni, bílou, dole obroubenou úzkým lemem z černé kožešiny, šikmo kolem boků kovaný stříbrný pás s kabelou, zavěšenou po pravé, a s dlouhým mečem po levé straně, konečně úzké zelené nohavice a nízké červené boty, vybíhající v ostře špičky.

"Prosím vás, řekněte mi, máme teď opravdu rok čtrnáct set dvacet?" otázal se pan domácí místo odpovědi.

"I ovšem," potvrdil muž, ohlédnuv se udiveně napravo i nalevo. "Ale koho se tážeš kromě mne, jsa tu se mnú sám druhý?"

Panu Broučkovi nyní svítlo, proč se také člověk s lucernou při jeho oslovení na všechny strany ohlížel. Jest patrné, že ti nevzdělaní staří Čechové nemají o zdvořilém vykání ani potuchy. Neboť že se dostal skutečně mezi staré Čechy, o tom nemohl již pochybovati.

(Doufám, že jsem svou staročeštinu neznalce již dosti oslnil, znalce pak dosyta pozlobil, a že mi proto čtenářové dovolí, abych ostatní řeči svých Staročechů podal prostou novočeštinou, leda tu a tam některým starožitným slovem neb obratem kořeněnou.)

"A povězte - pověz mi ještě," ptal se dále zoufalý pan Brouček, "jsi opravdu, čím se zdáš, nejsi pouhý přelud?"

"Přelud? Nevím, co tím chceš říci. Jsem Jan řečený Tomšík a říkají mi Janek od Zvonu, toť od mého domu tuto, na němž vidíš vytesaný zvon."

Pan Brouček si pomyslí, že se pramálo hodí pro domácího pána oblačet se po rytířsku a nosit po boku takový sáhodlouhý rožeň; ale útěchou mu bylo, že se tedy setkal alespoň s pořádným člověkem, s kolegou, a ne s ledajakou nájemnickou chamradí.

Zato prohlížel si ho staročeský domácí s patrnou nedůvěrou.

"Ale kdopak jsi ty?" pokračoval ostře. "Jistě cizozemec jakýs - a snad - " Oči Tomšíkovy zableskly hrozivě.

"E, žádný cizozemec!" ohradil se pan Brouček. "Jsem Čech a Pražan k tomu."

"Lžeš. Vždyť mluvíš česky, až ohavno poslouchati, a takové šeredné plandry a hadry by nevzal na sebe poctivý Pražan."

Pan Brouček stěží spolknul nevoli nad tím, že člověk s takovým strakatým masopustním oblekem, ... smí tak pohrdlivě mluvit o jeho solidním, moderním šatě. Ale uznal, že musí především vyvrátit podezření staročeského kolegy, který ho snad také pokládá za špehouna. Co má říci? Kdyby řekl pravdu, odkud přichází, spatřoval by v tom onen buď nejapný šprým nebo tlachání blázna, kterého by dal zavřít do blázince, - a pan Brouček slýchal o bývalých blázcích hrozné věci. Konečně napadla mu jakás takás výmluva.

"Víte - víš, milý příteli," začal nejistým hlasem, "nebyl jsem dlouho v Čechách - potloukal jsem se po světě - "

"Toť jistě dávno tomu, co jsi odešel z domova?"

"I ba dávno," lhal pan Brouček dále. "Byl - jsem ještě malý hoch - "

¹ Vzhledem k povaze úlohy není citace uvedena.